

WARTOŚCI FORMALNE  
ANTYCZNEGO DRAMATU  
I TEATRU GRECKIEGO

Konferencja w 50. rocznicę śmierci  
Profesora Stefana Srebrnego

PRACE  
NAUKOWE



UNIWERSYTETU  
ŚLĄSKIEGO  
W KATOWICACH

NR 3377

# WARTOŚCI FORMALNE ANTYCZNEGO DRAMATU I TEATRU GRECKIEGO

Konferencja w 50. rocznicę śmierci  
Profesora Stefana Srebrnego

Materiały z Konferencji Naukowej  
zorganizowanej w dniu 17 października 2012 roku  
w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

pod redakcją  
Grażyny Golik-Szarawarskiej

Redaktor serii: Studia o Kulturze  
Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska

Recenzent  
Robert Roman Chodkowski

## Słowo wstępne

Konferencja naukowa zorganizowana w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w 50. rocznicę śmierci Profesora Stefana Srebrnego zatytułowana *Wartości formalne antycznego dramatu i teatru greckiego* miała miejsce 17 października 2012 roku w Sali Rady Instytutu Fizyki im. Augusta Chełkowskiego.

Obrady poświęcone zostały twórczości naukowej i artystycznej Profesora Stefana Srebrnego<sup>1</sup> oraz jej recepcji w dobie współczesnej. Interdyscyplinarny charakter obrad zakładał konfrontację wyników i ustaleń z zakresu badań z dziedziny teatrolologii i filologii klasycznej. Rozważania skupiły się wokół trzech kręgów zagadnień badawczych:

- I. Spuścizna naukowa Profesora Stefana Srebrnego i jej recepcja. Problematyka, idee i metoda;
- II. Spuścizna artystyczna Profesora Stefana Srebrnego i jej oddziaływanie. Przekłady, inscenizacje, krytyka teatralna;
- III. Inscenizowanie antyku na polskich scenach — tradycja i współczesność.

Ogląd twórczości Srebrnego, ze zwróceniem uwagi na porządkujące wątki, idee, metody, strategie badawcze i zasady estetyczne, pozwolił uwypuklić tendencje ogólne oraz wskazać wyróżniki warsztatu i stylu indywidualnego w odniesieniu do współczesnej refleksji naukowej oraz praktyki artystycznej. Przywołując liczne wspomnienia Ucznia, rozpoczął odczytem zatytułowanym *Stefan Srebrny — filolog i człowiek teatru* prof. dr hab. Marian Szarmach z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Filologowie klasyczni z tej samej uczelni zajęli się w swych referatach szczegółową problematyką translacji dzieł antyku greckiego na język polski. Dr Barbara Bibik, której wystąpienie nosiło tytuł *Profesor Stefan Srebrny jako tłumacz (na przykładzie „Oresteji” Ajschylosa)*, przedstawiła przekład Srebrnego w perspekty-

---

<sup>1</sup> S. Srebrny (14.01.1890—12.10.1962) — filolog klasyczny — hellenista, tłumacz, inscenizator i krytyk teatralny.

wie badawczej: filologii klasycznej, translatoryki i teatrologii, ze szczególnym skupieniem na analizie i interpretacji w tragedii „Sceny Kasandry”. Rozważania przeprowadzone zostały na szerokim tle teoretycznym obejmującym zagadnienia sztuki przekładu z języków klasycznych (George Steiner, J. Michael Walton, H.D. Louis MacNeice, Donald S. Carne Ross, Lorna Hardwick, Jerzy Łanowski i inni) z uwzględnieniem poglądów Srebrnego na tę kwestię.

Prof. UMK dr hab. Sławomir Wyszomirski w studium zatytułowanym obecnie *Okoliczności powstania i ocena przekładu dialogów platońskich pióra Stefana Srebrnego* zajął się omówieniem walorów tłumaczenia *Obrony Sokratesa* autorstwa Stefana Srebrnego w odniesieniu do tłumaczenia Władysława Witwickiego (z przywołaniem opinii krytyków i filologów klasycznych, w tym Tadeusza Zielińskiego). Autor wiele miejsca poświęcił przedwojennym realizacjom przede wszystkim *Obrony Sokratesa* i przypomniał słuchowiska *Eutyfrona*, *Kritona* i zakończenia *Fedona* z udziałem uczonego w Polskim Radio w Rozgłośniach wileńskiej i warszawskiej.

W toku obrad przedstawione zostały analizy współczesnych wystawień repertuaru antycznego pod kątem rejestracji obserwowanych przemian i kreacji nowych ideologiczno-artystycznych strategii reinterpretacji antyku z odwołaniem do tradycji wystawień ustalonej przez tłumaczenia i inscenizacje Srebrnego.

Wystąpienie dr hab. Grażyny Golik-Szarawarskiej z Uniwersytetu Śląskiego mieściło się w zakresie tematycznym dotyczącym paradygmatu w dziedzinie inscenizowania antyku ustalonego przez Srebrnego jego tłumaczeniami tekstów tragedii i przekładami komedii staroattyckiej oraz wileńskimi inscenizacjami *Króla Edypa* Sofoklesa oraz *Orestei* Ajschylosa. Autorka w opracowaniu zatytułowanym *Polska prapremiera „Prometeusza w okowach” Ajschylosa w przekładzie Stefana Srebrnego jako zagadnienie badawcze* przedstawiła rekonstrukcję nieomawianej dotąd prapremiery *Prometeusza w okowach* w Teatrze Polskim w Bydgoszczy w 1961 roku. W tekście podjęła równocześnie próbę wyjaśnienia okoliczności polskiej prapremiery *Gromiwoi/Lysistrate* Arystofanesa, która miała miejsce w Teatrze Wielkim w Częstochowie w 1955 roku, gdzie doszło do politycznej manipulacji Osobą i dziełem Stefana Srebrnego.

W kręgu problematyki artystycznego dziedzictwa twórczości Profesora Srebrnego pojawiła się analiza wypowiedzi krytyczno-teatralnych na temat współczesnych inscenizacji antyku na polskich scenach z odniesieniem do poglądów uczonego jako krytyka teatralnego w zakresie konwencji teatru misteryjnego. Rozbioru dokonała dr Lilianna Dorak-Wojakowska z Akademii Ignatianum w Krakowie w tekście pod tytułem *Inszenizacje misteryjne w krytyce teatralnej Stefana Srebrnego i ich recepcja*. Przypomniane zostały teksty Srebrnego poświęcone przedstawieniom Reduty Juliusza Osterwy wpisującym się w konwencję teatru misteryjnego, przede wszystkim w *Pastoralce* i *Wielkanocy*. Rozważania odniesione zostały do stanu badań nad Redutą, historii teatru (Julian Lewań-

ski), etnografii (Zygmunt Gloger, Jan Stanisław Bystron, Kazimierz Moszyński, Cezaria Baudouin de Courtenay Ehrenkreuz Jędrzejewiczowa, Mieczysław Limanowski) oraz performatyki (Richard Schechner).

Dr Magdalena Gajocha-Kulpa, absolwentka Uniwersytetu Śląskiego, nauczyciel w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Jaworznie, zaprezentowała tekst *O inscenizacjach „Orfeusza” Anny Świrszczyńskiej* nawiązujący do wątku przedstawienia *Orfeusza* w inscenizacji Wilama Horzycy w Toruniu. Spektaklowi temu Stefan Srebrny poświęcił ważne omówienia krytycznoteatralne powstałe z niezgody na realia polityki kulturalnej tamtych czasów. Na tym tle autorka przywołała przedstawienie krakowskie oparte na koncepcji inscenizacyjnej Edmunda Wiercińskiego z wybitną kreacją Haliny Mikołajskiej. W swym wystąpieniu zajęła się również — obok spektakli teatralnych dawniejszych i najnowszych — realizacjami telewizyjnymi dramatu Anny Świrszczyńskiej.

W zakresie problematyki tragedii w toku obrad uwzględniona została perspektywa etyczno-estetyczna z zamiarem ukazania sensu i kierunku zachodzących współcześnie przemian w traktowaniu problematyki metafizycznej, przeżycia *katharsis*, mitu jako układu odniesień, zagadnień natury etycznej oraz monumentalizmu treści i formy tragedii antycznej oraz jej specyfiki performatywnej.

Studium autorstwa prof. KUL JP II dr hab. Jadwigi Czerwińskiej reprezentującej Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II oraz Uniwersytet Łódzki i dr Małgorzaty Budzowskiej z Uniwersytetu Łódzkiego zatytułowane *Mit Ifigenii — pomiędzy tekstem a sceną* przyniosło zasadnicze rozstrzygnięcia w dziedzinie komparatystycznie zorientowanych badań interdyscyplinarnych na gruncie filologii klasycznej i teatrologii. Analizie poddane zostały korelacje zachodzące pomiędzy tekstem mitu o Ifigenii a tekstami wybranych dzieł dramatycznych i teatralnych opartych na tym micie. Recepcja mitu w tragediach Eurypidesa przedstawiona została z zastosowaniem dwóch metod: mitokrytyki i mitoanalizy spod znaku Gilberta Duranda. W tragediach Jean Baptiste Racine'a i Johanna Wolfganga von Goethego ukazane zostało funkcjonowanie mitu Ifigenii w ramach konwencji epoki. Metodologia badań nad inscenizacją teatralną (Patrice Pavis, Didier Plassard, Antoine Vitez) posłużyła do omówienia przekształceń mitu w przedstawieniach Antoniny Grzegorzewskiej i Tomasza Bazana.

Znaczący wątek opracowań stanowił namysł nad obecnością w repertuarze współczesnego teatru tłumaczeń dramatów antycznych, w tym przekładów najnowszych z uwypukleniem ich charakteru i obecnej w nich tendencji. W kręgu tym znalazł się tekst autorstwa dra Piotra Rudzkiego z Uniwersytetu Wrocławskiego — badacza i równocześnie praktyka teatru — na temat *Antyk współcześnie czytany: „Filoktet” Sofoklesa w reżyserii Barbary Wysockiej albo Kryzys*. Autor przedstawił interpretację polskiej prapremiery *Filokteta* Sofoklesa w tłumaczeniu Roberta R. Chodkowskiego w Teatrze Polskim we Wrocławiu. Wnioski płynące z rozważań zyskały mocną podbudowę w postaci erudycyjnego tła teoretyczne-

go obejmującego znajomość wyników badań nad dramatem antycznym w perspektywie interdyscyplinarnej i interkulturowej.

W tym kręgu tematyki obrad pojawiła się refleksja nad obserwowaną we współczesnym teatrze coraz częstszą rezygnacją z przekładów dawnych i uznanych, jak też tworzeniem adaptacji w horyzoncie nowych strategii dramatyzacji klasyki z udziałem przedstawiciela zawodu jakim jest dramaturg.

Próbie omówienia i klasyfikacji współczesnych koncepcji teatralizacji partii chóralnych w dramaturgii antycznej, którym wiele miejsca poświęcił Profesor Srebrny zarówno w swych uznanych naukowych tekstach, jak i inscenizacjach, które zajęły należne miejsce w dziejach polskiego teatru, podjęła w innej perspektywie metodologicznej mgr Magdalena Figzał z Uniwersytetu Śląskiego. W tekście *Chór antyczny oraz jego wcielenia w inscenizacjach współczesnych polskich reżyserów* analizie poddane zostały *Oresteja* w reżyserii Jana Klaty, *Bachantki* w reżyserii Krzysztofa Warlikowskiego i *Ifigenia w A...* Ośrodka Praktyk Teatralnych „Gardzienice”.

Niezwykle twórcza dyskusja wieńcząca obrady pozwoliła nie tylko rozwinąć i uzupełnić poruszane w odczytach wątki. Znaczące były w niej postulaty dotyczące publikacji ineditów Stefana Srebrnego, po nieudanej próbie druku podjętej kilkanaście lat temu wspólnie, przez Sławomira Wyszomirskiego i Grażynę Golik-Szarawarską. Zasygnalizowano konieczność rychłego druku pod redakcją Wyszomirskiego *Trylogii Platońskiej*: 1. *Eutyfron*; 2. *Obrona Sokratesa*; 3. *Kriton* (i zakończenie *Fedona*). Podniesiono potrzebę druku ineditów Stefana Srebrnego, które stanowiły zawartość nieprzyjętego do publikacji *Aneksu* dysertacji doktorskiej autorstwa Golik-Szarawarskiej zatytułowanej *Stefan Srebrny. Badacz i krytyk teatru*.

Z żalem przychodzi odnotować brak obiecanego do materiałów konferencyjnych tekstu omawiającego teatr polityczny Bertolta Brechta i Erwina Piscatora w świetle najnowszych badań niemieckojęzycznych. Zjawisko na gruncie polskim pierwszy omówił właśnie Srebrny po powrocie z urlopu naukowego spędzonego w Berlinie na przełomie lat 1930 i 1931, gdzie miał możliwość obejrzenia spektakli Brechta, Piscatora i Maxa Reinhardta.

W toku obrad zabrakło obszerniejszego omówienia zagadnienia komedii antycznej w twórczości translatorskiej i badawczej Stefana Srebrnego oraz w spektaklach radiowych i teatralnych. Pozwoliłoby to przybliżyć wyniki jego prac w konfrontacji z nowymi metodami i strategiami badawczymi w tej dziedzinie badań z odwołaniem do najnowszych znaczących na gruncie polskim i obcym odkryć oraz opracowań polskich uczonych. Potrzeba taka wynika z faktu, że twórczość naukowa i artystyczna Srebrnego nie ograniczała się do dzieł greckich poetów tragicznych Ajschylosa i Sofoklesa, a także — choć w dużo węższym zakresie — Eurypidesa, ale obejmowała komedię antyczną, głównie staroattycką z jej wybitnym przedstawicielem Arystofanem oraz twórczość Eupolisa. Dodatkowo objął uczony refleksją nowożytną i współczesne dziedzictwo artystyczne po komedii starożytnej.



W czasie konferencji nie pojawiła się niestety kwestia prac Srebrnego na temat mimu antycznego widzianych z dzisiejszej perspektywy badawczej. Dotkliwie odczuwalny był brak naukowej refleksji uwzględniającej prekursorską na polskim gruncie, będącą własnością Profesora Srebrnego analizą i interpretacją dramatu oraz teatru Stanisława Wyspiańskiego, która uwzględniałaby najnowszy stan badań nad spuścizną tego twórcy.

Wyniki badań zaprezentowane przez uczestników konferencji pozwalają mówić po półwieczu, które minęło od śmierci Profesora Stefana Srebrnego, o nieprzemijającej aktualności naukowej i artystycznej Jego twórczości i z pokorą uznać inspirującą moc Jego dzieła. Jeśliby wolno było odwołać się do opinii wyrażonej o spuściznie Stefana Srebrnego w dwadzieścia lat od Jego śmierci przez Jerzego Łanowskiego, to przyjdzie stwierdzić, że przekonanie wyrażone przez tego uczonego, towarzyszyło refleksji podejmowanej w toku obrad:

biorąc całościowo, prace Srebrnego nie straciły na aktualności, jego wyniki zostały przyjęte, wciąż się liczą zarówno w takich sprawach jak interpretacja teatralności dramatycznej starożytnej tragedii i komedii, tego, że „dramat rodzi się z teatru”, jak i zarzucenie interpretacji iluzjonistycznej, jak subtelne obserwacje o prawdziwości psychologicznej Ajschylosa, o sensach dramatycznych „podtekstów”. Dodajmy, że ostał się też w nauce cały blok wyśmienitych interpretacji szczegółowych Srebrnego, tych ze ścisłego warsztatu. Sprawy tu wymienione mają też swoje przedłużenie pozanaukowe, nie pozostały bez wpływu na sposoby artystycznej interpretacji współczesnej antycznego dramatu i dzisiejszy realizator — reżyser czy to klasycznej tragedii, czy Arystofanesa nie może przejść obojętnie obok wyników Srebrnego, nie brać ich pod uwagę. Jeśli to zlekceważy, ponosi klęskę<sup>2</sup>.

Obrady rocznicowej konferencji ześrodkowały się na problematyce tragedii. Z każdym kolejnym wystąpieniem potwierdzenie zyskiwało przekonanie wyrażone przez Halinę Krukowską w jej inspirującym tekście *Tragizm, heroizm, groza*, będącym introdukcją do tomu zatytułowanego *Problemy tragedii i tragizmu. Studia i szkice*:

powinniśmy nieustannie dokonywać hermeneutyki tragedii, reaktualizować zawarte w niej głębokie przesłanie dotyczące naszego człowieczeństwa. Tragedia, zwłaszcza właśnie grecka, była nierozzerwalnie związana z wysiłkiem człowieka, by doświadczyć świata, który posiada sens i ład. Rozmyślanie o istocie tragedii i tragizmu niesie więc za sobą wzbogacenie duchowe, które zwłaszcza dziś jest tak potrzebne. W jakiejś mierze może bowiem oczyszczać nas z czasu współczesnego, z czasu marnego, z czasu, który utracił sens. Tę stratę potwierdza fakt niezdolności tego czasu

---

<sup>2</sup> J. ŁANOWSKI: *Wstęp*. W: S. SREBRNY: *Teatr grecki i polski*. Wybór i oprac. Sz. GAŚSOWSKI. *Wstęp* J. ŁANOWSKI. Warszawa 1984, s. 15.

do stworzenia tragedii, a co za tym idzie, i niemożności doznania czegoś wielkiego, patetycznego i wzniosłego<sup>3</sup>.

W toku obrad potwierdzone zostało w pełni, że poglądy Srebrnego na temat dzieł przeszłości widzianych w ich związku ze współczesnością wyrastały między innymi z twórczej kontynuacji myśli jego Mistrza Tadeusza Zielińskiego, ale i dzielącej ich kontrowersji w zakresie rekonstrukcji kształtu teatru ateńskiego z V wieku p.n.e. Jednak obaj uczeni odwoływali się w swych pracach do wartości artystycznych omawianych fenomenów, w nich upatrując zasadnicze kryterium oceny dzieła sztuki niezależnie od czasu jego powstania. Stefan Srebrny ujął rzecz w stwierdzeniu będącym mottem rozważań w toku obrad konferencyjnych, które zwarł w tekście *Zagadnienie aktualności w teatrze*: „Teatr jest sztuką; rządzić się musi jak każda sztuka wedle zasad i praw estetycznych; one są jego podstawą, one jedynie określają jego naturę i jego wartość”<sup>4</sup>.

Druk okolicznościowy zawierający program konferencji opatrzony został słowami profesor Zofii Abramowiczówny, które jego Uczennica *pleno titulo* wygłosiła nad grobem Mistrza: „*Vir iustus fuit*”

Wyrazy najszczerzej wdzięczności kierujemy do prof. zw. dr hab. Roberta Romana Chodkowskiego, który podjął się recenzji wydawniczej tomu pokonferencyjnego. Wszystkie cenne uwagi przyjęte zostały z pokorą i jednocześnie nieukrywaną dumą jako pochodzące od uznanego autorytetu na niwie twórczości naukowej oraz artystycznej w dziedzinie dramatu i teatru antycznego. Ufamy, że Szanowny Recenzent zechce wybaczyć zamieszczenie wyrażonej opinii w formie uogólnienia:

Poza ważnymi z punktu naukowego refleksjami natury historyczno-literacko-teatralnej w opracowaniu odnajdujemy wiele interesujących informacji na temat prof. Stefana Srebrnego jako wielkiego uczonego i teatrologa oraz niezwykle szlachetnego i dobrego człowieka. Podjęta obrona jego dobrego imienia jest z punktu naukowego skuteczna i w pełni uzasadniona etycznie jako należne *suum cuique*<sup>5</sup>.

Podziękowania za bezinteresowną pomoc zechce przyjąć Dyrektor Instytutu Fizyki im. Augusta Chełkowskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach prof. dr hab. Henryk Czyż, Dyrektor ds. Nauki Instytutu Fizyki prof. zw. dr hab. Andrzej Ślebarski oraz Pani Mirosława Łudzik i Pani Gabriela Błaszczyk

<sup>3</sup> H. KRUKOWSKA: *Tragizm, heroizm, groza. W: Problemy tragedii. Studia i szkice*. Red. H. KRUKOWSKA, J. ŁAWSKI. Białystok 2005, s. 13.

<sup>4</sup> S. SREBRNY: *Zagadnienie aktualności w teatrze*. „Listy z Teatru” 1946, nr 5. Przedruk W: TEGOŻ: *Teatr grecki i polski...*, s. 697.

<sup>5</sup> R.R. CHODKOWSKI: *Recenzja wydawnicza pracy zbiorowej pt. Wartości formalne antycznego dramatu...* Red. G. GOLIK-SZARAWARSKA, s. 3.

---

z Instytutu Fizyki, których zrozumienie oraz życzliwość przyczyniły się do godnego uczczenia 50. rocznicy śmierci Profesora Stefana Srebrnego. Bez wątpienia istotne znaczenie dla uczestników rocznicowej konferencji miało to, że obrady toczyć się mogły w duchowej łączności z etosem prezentowanym przez Patrona Instytutu — Profesora Adama Chełkowskiego.

*Grażyna Golik-Szarawarska*

## Indeks nazwisk

### A

Abramowicz Małgorzata 84  
Abramowiczówna Zofia 10, 16, 19, 86,  
107, 118, 124, 128, 129, wklejka I  
Abramowska Janina 173, 192  
Adorno Theodor W. 202, 211  
Adwentowicz Karol 127  
Agamben Giorgio 204  
Aischylos, Ajschylos 5—6, 8—9, 15—20,  
24, 26, 31—40, 43, 59—71, 74—76,  
78—83, 85—88, 90—93, 95, 120, 141,  
180—183, 201, 203, 213, 217—218  
Albini Umberto 174, 177  
Aniszczenko Eugeniusz 82, 102—104,  
110—111, 113—114, 199  
Aniszczenko-Budzyńska Maria 103,  
Anouilh Jean 87  
Apulejusz 222,  
Ardalion 149  
Arystofanes 6, 8—9, 16, 18—20, 22, 45,  
81, 101—105, 107—111, 113—114,  
121—123  
Arystoteles 24, 61, 66—67, 95, 173, 201,  
Aszyk-Milewska Urszula 146  
Axer Erwin 24, 127—128  
Axer Jerzy 28, 34, 60, 71—73, 130,

### B

Badeński Stanisław 160

Balicki Stanisław Witold 46—47  
Baltyn-Karpińska Hanna 30  
Baran Bogdan 215  
Barańczak Stanisław 27  
Bardi Giovanni de 213  
Baron Karina 102  
Bartoszewski Władysław 117  
Bartyzel Celina 102  
Bataille Georges 220  
Batory Stefan, król Polski 15, 119, 125, 147  
Batóg Tadeusz 60  
Baudouin-Jędrzejewiczowa de Courtenay  
Ehrenkreuz Cezaria 7, 136  
Bauman Zygmunt 192, 209  
Bausch Pina 195  
Bazan Tomasz 7, 195—196  
Beckett Samuel 90  
Bednarek Henryk 60  
Belczyńska Teresa 160  
Berman Jakub 127  
Beylin Karolina 32  
Beylinówna Alfreda 154  
Biały Beata 205  
Białoszczyński Tadeusz 156—157  
Białoszewski Miron 161  
Bibik Barbara 5, 26  
Bida Antoni minister 106, 114  
Bielaszko Mirosław 117  
Billing-Wohl Halina, Billinżanka Halina 42

Birkenmajer Józef 47  
Bleicherówna Danuta 156  
Blumenberg Hans 169  
Błaszczyk Gabriela 10  
Bobecki Wojciech 205  
Bogusławski Wojciech 139  
Bolecki Włodzimierz 173  
Bonarska Aleksandra 102  
Bonecki Jan Mieczysław 46  
Borowska Małgorzata 186  
Borowski Mateusz 201  
Braun Jerzy 121  
Braun Kazimierz 120, 122—123  
Braun Volker 199  
Brecht Bertolt 8  
Broniewska Maryna 154—155  
Brończyk Kazimierz 187  
Brook Peter 200  
Brown John Russell 30  
Brusikiewicz Kazimierz 154  
Brzozowski Jerzy 38—39  
Buchwald Dorota 103  
Budzisz-Krzyżanowska Teresa 161, 163  
Budzowska Małgorzata 7, 169, 174, 181  
Bugajski Stanisław 24, 75, 78—79, 81—82,  
86—87, 93—97, 101, 120—121, wklej-  
ka II  
Bukowski Piotr 53, 198  
Bułhak Ewa Konstancja wklejka III  
Buras Jacek Stanisław 199  
Burski Juliusz 157, 159  
Bury Edward 156  
Burkert Walter 180  
Burszta Wojciech J. 204  
Burzyńska Anna R. 205  
Bustan E. 159  
Butler Judith 204  
Butrymowicz Bogusław 109—110, 122  
Byrska Irena 121, 123, 128  
Byrski Tadeusz 32, 45, 51, 121, 123, 128  
Bystron Jan Stanisław 7, 136

**C**

Caccini Giulio 213  
Callois Roger 202

Campbell Archibald Young 38  
Campbell Clare 206  
Carne Ross Donald S. 6, 28  
Castorf Frank 178, 216,  
Castrì Massimo  
Cavalieri Emilio da 214  
Celówna Magdalena 160  
Chełkowski August 5, 11  
Chesterton Gilbert Keith 128  
Chodkowski Robert Roman 7, 10, 30, 33, 35,  
38, 60—62, 67, 70—71, 75, 198, 202—203  
Chojnacka Anna 147—148  
Chorąży Wojciech 161  
Choromański Zygmunt bp 115  
Chotkowski Łukasz 198  
Chrystus Jezus 65, 90, 106, 133, 151  
Cichoń Joanna 161  
Cichy Wiesław 201, 208  
Ciechowicz Jan 123, 172  
Craig Edward Gordon 68  
Csató Edward 24, 190  
Czaczkowska Ewa K. 114—116  
Czaderski Stanisław 102  
Czannerle Maria 90, 101  
Czaplanka Adela 102  
Czarnacka Agata 204  
Czarnik Marcin 200  
Czerny Zygmunt 128  
Czerwińska Jadwiga 7, 169, 174, 181, 183,  
185—186  
Czyż Henryk 10

**D**

Daly James 206—207  
Dąbrowska Michalina 156  
Demirski Paweł 200  
Derkaczev Joanna 200  
Detkowski Leopold 154, 156  
Dioklecjan 149  
Dobijanka-Witczakowa Olga 215  
Dorak –Wojakowska Lilianna 6, 132, 141  
Drabik Wincenty 147  
Drężek Mariusz 161—162  
Drda Jan 110  
Durand Gilbert 7, 169—171, 173, 187

Dusapin Pascal 200  
Dürrenmatt Friedrich 87  
Dworacki Sylwester 16, 60, 73—75  
Dworakowska Maria 101  
Dziarska Izabela 160  
Dzieduszycki Wojciech hr. 127

**E**

Earp F.R. 33  
Easterling Patricia Elizabeth 209  
Eberhardt Konrad 158—159  
Elzenberg Henryk 128  
Eupolis 8, 16  
Eurypides 7—8, 16—17, 64, 173—178,  
180—186, 189—191, 195, 198, 203,  
210, 213, 215, 219—220, 222  
Ezop 110—111

**F**

Falicka K. 170  
Fast Piotr 29  
Fedon 44, 46  
Ferenc Andrzej 160  
Fidiasz 86  
Figura Aldona 160—163  
Figzał Magdalena 8, 213  
Fischer-Lichte Erika 201  
Foucault Michel 205, 211  
Franciszek św. 83  
Fredro Aleksander hr. 103  
Fraenkel Edward 37  
Frejtażanka Bronisława 154  
Fröhlich Krystyna 102  
Fulde Eugeniusz 156

**G**

Gajdecki Aleksander 154  
Gajewski Jan 82  
Gajocha-Kulpa Magdalena 7, 153  
Galewicz Włodzimierz 60—61, 67  
Galia Paweł 157, 159  
Gall Iwo 146  
Gardzielewska Janina wklejka II  
Gawlik Jan Paweł 77, 84—86, 88—89, 91,  
94, 97—99, 101

Gąsowski Szczepan 9, 17, 29, 60, 102,  
132, 217  
Genezjusz z Rzymu św. 149  
Gennep Arnold van 205  
Gerson-Dobrowolska Bronisława 156  
Gille Chaudron 188  
Girard René 187  
Girardoux Jean 87  
Glapa Jerzy 82  
Gloger Zygmunt 7, 136  
Gładysz Janusz 102  
Głowacki Janusz 172  
Goebbels Joseph 123  
Goethe Johann Wolfgang von 7, 24,  
189—191, 214—215  
Goldhill Simon 41  
Golik-Szarawarska Grażyna 6, 8, 10—11,  
20, 27, 30, 33—34, 37, 45, 52—53, 59,  
74, 78, 81, 85, 90, 93—94, 101—103, 106,  
112, 118, 125, 127, 130, 132, 138—139,  
142—143, 145—148, 151—153, wklejki  
I i II  
Gołaczyńska Magdalena 140  
Gołębiewski Leon 154  
Gorgiasz 137  
Gorki Maksim właśc. Aleksiej Maksimo-  
wicz Pieszkow 110  
Górnicka Marta 216  
Górski Karol 118  
Górski Konrad 32, 118—119, 126—128  
Grabowski Ignacy Stanisław 215  
Grabowski Tadeusz 160  
Grabowski Władysław 46  
Graczyk Roman 116  
Grochowska Sabina 102  
Grotowski Jerzy 147  
Gryglaszewska Halina 156  
Gryszkówna Anna wklejka III  
Grzegorzewska Antonina 7, 194—195  
Grzymała-Siedlecki Adam 78—79, 82  
Guszpit Ireneusz 119, 140, 144

**H**

Hacks Peter 199  
Hall Edith 28

Hall Peter 216  
 Hamerski Oskar 161—163  
 Hanyzewska Agnieszka 83,  
 Hardwick Lorna 6, 28—29  
 Harrop Stephe 28  
 Haynes Kenneth 28  
 Headlam Walter 40  
 Hebanowski Stanisław 89  
 Heine Heinrich właśc. Harry 123  
 Hannelowa Józefa 117  
 Hernik Spalińska Jagoda 161—163  
 Heska-Kwaśniewicz Krystyna 127  
 Heydel Magda 53  
 Hezjod 29, 51  
 Hildebrandt Pruska Marcella 102  
 Hodorska Magdalena 154  
 Hoffmann Ernst Theodor Amadeus 214,  
 Homer 51, 183  
 Horzyca Wilam 7, 108, 126—128,  
 154—155, 199  
 Hrydziewicz Andrzej 157, 159  
 Hübner Zygmunt 200  
 Hulewicz Witold 21, 44, 51  
 Hume David 66

**I**

Igielska Magda 83  
 (iks) 83—84  
 Ingarden Roman 66  
 Iwaskiewicz Jarosław 128,

**J**

Jabłonkówna Leonia 128  
 Jaeger Werner 60—61  
 Jakubowska Barbara 157  
 Jakubowska Honorata 203  
 Jałowiecki Zygfryd 102  
 Jamontt Bronisław 128  
 Jan Apostoł św. 147, 150—151  
 Jan Paweł II św. Zob. Karol Wojtyła 7, 65, 169  
 Janion Maria 201  
 Jankowska Janina 82—83, 98  
 Janseniusz (C. Jansen) 189  
 Januszewicz Jerzy 160  
 Jaracz Stefan 21, 46, 51—53

Jarociński Robert wklejka III  
 Jasiński Stanisław 103—104  
 Jasionowicz Stanisław 170—172  
 Jastrun Mieczysław 28  
 Jaworski Robert wklejka III  
 Jendrych Walentyna 160  
 Jerzy św. 15  
 Jezus zob. Chrystus  
 Jędrzejewski Michał 157  
 Jodłowska Danuta 102  
 Jones Peter 36  
 Józwiak Małgorzata 160  
 Józwiak Zdzisław 102  
 Jung Carl Gustav 170, 205  
 Jurewicz Oktawiusz 109

**K**

Kaczyński Zygmunt ks. 117  
 Kadłubek Zbigniew 60, 63  
 Kalinowski Witold 200  
 Kamas Ewa 157  
 Kania Ireneusz 220  
 Kasprowicz Jan 26, 31  
 Kaszewski Kazimierz 26, 199  
 Kierst Jerzy 32  
 Kilar Wojciech 157  
 Kisielewski Stefan 154—155  
 Kitto Humphrey Davy F. 175—176,  
 178—179  
 Klata Jan 8, 217—219, 221  
 Klemczak Stefan 169—170  
 Klimanowska Dorota B. CSSF 60, 64, 66  
 Kochanowski Jan 199  
 Kocur Mirosław 31, 34, 37  
 Kolbe Maksymilian Maria św. 83—84  
 Kołata Magdalena 83  
 Koławska Anna 157  
 Kołodziej Marian 83—84  
 Komendant Tadeusz 205  
 Komorowska Maja 157, 159  
 Kondrasiuk Grzegorz 223  
 Konieczko Hieronim 198  
 Konieczny Zygmunt 223  
 Kopernik Mikołaj 5, 15, 21, 26, 37, 42,  
 44—45, 83, 119, 125—127

- Korczakowska Natalia 199  
Korepta Zbigniew 82, 92, 94  
Korzeniecka Anna 83, 98  
Korzeniewski Bohdan 123  
Kosiński Dariusz 119, 136, 140  
Kosińska M. 159  
Kosiński Jan 73, 75, 81—82, 86—87,  
89—90, 92, 94, 96, 98—100, 127, 156  
Kot Stanisław 109  
Kotlarczyk Mieczysław 24, 121—123  
Kott Jan 172, 202, 209  
Kotys Ryszard 157  
Kovacs David 40  
Kowalska Wiktoria 164  
Kozłowski Ludosław 154, 156  
KR. 31  
Krakowska Joanna 124—125, 157  
Krański Edward 46, 51—53  
Kraus Walther 62  
Kreczmar Jerzy 72  
Kriton 44, 46, 48  
Kron Edmund 107  
Kronenberger Adam 201  
Królicka-Nejman Joanna 79  
Kruczkowski Roman 159—160  
Krukowska Halina 9—10, 64  
Kruszewska Felicja 120, 143  
Kruszewska Wanda 156  
Kubiak Zygmunt 28, 32, 204, 209  
Kubikowski Tomasz 134, 138, 208  
Kubińska Olga 27  
Kubiński Wojciech 27  
Kubrak Jerzy 117  
Kuchtówna Lidia 126—127, 155  
Kudliński Tadeusz 121, 156  
Kulesza Marcin 117  
Kuliczowska Krystyna 157—158  
Kunina Ewa 151  
Kunz Tomasz 209  
Kurowski Piotr 157  
Kwaśniewska Stanisława 102
- L**  
L.G. 91—92  
Lebeck Anne 33
- Lehmann Hans-Thies 218—219  
Lengauer Włodzimierz 137, 180—183  
Lesky Albin 60—62, 64, 74, 176—177  
Lewański Bernard 82, 96  
Lewański Julian 6—7, 133  
Leyko Małgorzata 214  
Lianeri Alexandra 28  
Limanowski Mieczysław 7, 20, 42, 106,  
126, 136, 139, 143—144, 146—147  
Lombardo Mirisława 157  
Lowell Robert 28  
Lösch Volker 216  
Lukian z Samosat 17, 75  
Lutosławska Anna 157, 159
- Ł**  
Ładosz Henryk 108—109  
Łanowski Jerzy 6, 9, 17, 22—23, 28—29,  
32—33, 60, 78, 102, 107, 109—113,  
123, 132, 198, 217  
Łapiński Jacek 160  
Ławińska-Tyszkowska Janina 113  
Ławski Jarosław 10, 64  
Łopalewski Tadeusz 142  
Łosakiewicz Zofia 82, 96—97  
Łubieniewski Andrzej 82, 98  
Łudzik Mirosława 10  
Łukasiewicz Małgorzata 202
- M**  
MacNeice Louis H.D. 6, 28  
Madej Kamil 164  
Majchrowski Zbigniew 147, 172  
Majewski P. 180  
Makowiecki Tadeusz 128  
Malak Tadeusz 122  
Maławski Artur 156  
Małkowski Romuald 154  
Małunowiczówna Leokadia 118  
Margański Janusz 175  
Marthaler Christoph 216  
Maryja Matka Boża Matka Boska Cze-  
stochowska Królowa Polski 82, 115,  
150—151  
Maślińska Irena 154



Maśliński Józef 31  
Mateja Anna 117  
Matysik Ferdynand 157  
McKenzie Jon 138  
Meineck Peter 208  
Meletos 45—46  
Mencner Celina 160  
Met Anna 198  
Meyerhold Kazimierz 156  
Michalewski Romuald 157  
Michalska Janina 115  
Michałowski Zbigniew 102  
Miciałkiewicz Grażyna 162  
Miciński Jarosław 144  
Mickiewicz Adam 102, 106, 146  
Miedziński Stefan 102  
Mikołaj z Wilkowiecka 150—151  
Mikołajska Halina 7, 124—125, 156—157  
Mikuć Hanna 160  
Minałto Jarosław 199, 205  
Mincerówna Maria 154  
Miodońska-Brookes Ewa 78  
Mitchell-Boyask Robin 33  
Moczar Mieczysław 159  
Modrzejewska Helena także Modjeska  
    właśc. Jadwiga Helena Misel zamęż-  
    na Chłapowska hr. 199  
Morawski Kazimierz 19—20  
Morstin Ludwik Hieronim 128  
Moryciński Hugon 82  
Moskwa Jacek 116  
Moszyński Kazimierz 7, 136  
Mrozowska Zofia 24  
Musiał Filip 117  
Muzajos 51  
Müller Heiner 199—200, 217, 219

**N**

Narecki Krzysztof 75  
Nauck August 23  
Nawrocki Dariusz 164  
Newiger Hans-Joachim 16  
Niesiołędzki Jerzy 85, 87—90, 93—94, 97  
Niesiołowski Tymon 128  
Nietzsche Friedrich Wilhelm 214—215

Nida Eugene A. 53  
Norwid Cyprian Kamil 64—65  
Noszczyk Bartłomiej 115, 117  
Nowak P. 204  
Nycz Ryszard 172

**O**

Obidowicz Janusz 154  
Ochalska Jadwiga 156  
Okońska Maria 115  
Olbińska Mirosława wklejka III  
Olkusz Piotr 192  
Ojdanowska Tamara 102  
Olsten Agnieszka 199  
Orzechowska Elżbieta 160  
Osełko Wojciech 160  
Osęka Andrzej 202  
Osiński Zbigniew 28, 136, 144, 147—148  
Osterwa Juliusz właśc. Julian Maluszek  
    6, 20, 119—121, 123, 139, 143—144,  
    147  
Otremski Jan 102

**P**

Pabiasz Władysław 102  
Parandowski Jan 18, 20, 24, 79—81  
Parandyk Jan 160  
Partyga Ewa 31, 213, 215—216, 221  
Pavis Patrice 7, 138, 192—196  
Pawłowski Antoni bp 118  
Peiper Tadeusz 32  
Peri Jacopo 213—214  
Perykles 86  
Pęcikiewicz Monika 199  
Pickard-Cambridge Athur Wallace 71  
Piechowska Halina 157  
Piela Michał 161  
Pietrzakówna Zofia 85—87, 93—95,  
    98—99  
Pilawa 31  
Piłsudski Józef 128  
Piscator Erwin 8  
Pius XII papież (Eugeniusz Pacelli) 115  
Plassard Didier 7, 193  
Platon 44—48, 51—54, 105, 137

- Plaut 22  
Plaut Fred 205  
Pleśnarowicz Krzysztof 134  
Plezia Marian 60  
Płanik Patrycja wklejka III  
Podbielski Henryk 71—72, 75, 201  
Polanin Barbara 118  
Polkowski Andrzej 157  
Pollak Seweryn 28  
Popiel Jacek 122, 145, 150  
Popławska Aleksandra 161  
Porębski M. 202  
Pöhlmann Egert 72  
Pronaszko Andrzej 157  
Prus Maciej 123  
Pruszyńska Halina 102  
Przeradzki Zbigniew 156  
Przybylski Marcin wklejka III  
Puzyna Konstanty 128
- R**  
Racine Jean Baptiste 7, 187—189, 199—200  
Radziwiłowicz Jerzy wklejka III  
Rakowiecki Jerzy 120  
Raszewski Zbigniew 53, 101—104, 139  
Ratajczakowa Dobrochna 172  
Ratuszna Alicja 127  
Reinhardt Max właśc. Goldmann Max 8.  
215—216  
Rinuccini Ottavio 214  
Rodowicz Jadwiga 222  
Romilly Jacqueline de 60, 218  
Ronard-Bujański Jerzy 29  
Rostowcew Michaił także Rostovtzeff  
Michaił 15  
Rowiński Aleksander 103, 107—108  
Rowiński Cezary 60  
Rudzki Piotr 7, 198, 205, 207  
Rusinek Michał 20  
Rychły Maciej 222
- S**  
Sabara Tadeusz 102  
Sadowska Magdalena 82, 92, 98  
Sajewska Dorota 219  
Salaburska Krystyna 154  
Salaburski Zdzisław 154  
Salwa Mateusz 204  
Samuels Andrew 205  
Sandauer Artur 26  
Sartre Jean-Paul 87  
Schechner Richard 7, 134, 138  
Schein Seth L. 36  
Scheler Max 60, 66—68  
Schiller Friedrich von 214—215  
Schiller Leon właśc. Leon Jerzy Woj-  
ciech Schiller de Schildenfeld  
26, 120, 123, 126, 128, 139, 143,  
146—151  
Schlegel August Wilhelm von 214  
Schlegel Friedrich von 215  
Schopenhauer Arthur 214  
Semil Małgorzata 200  
Schmid W. 74  
Shaw George Bernard 128  
Shelley Percy Bysshe 63  
Shorter Bani 205  
Sider David 42  
Siemek Marek J. 202  
Siemieński Lucjan 26  
Sikorski Tomasz 117  
Singer Milton 138  
Skalski Stanisław 156  
Skarga Barbara 188  
Skarga Piotr 147  
Skuczyński Janusz 127  
Skuszanka Krystyna 159  
Skwark Józef 143, 227  
Sławek Tadeusz 29  
Sławińska Irena 125, 135, 218  
Sławiński Janusz 173, 199  
Słojewska Halina zob. Słojewska-Koło-  
dziej Halina 78, 82—83, 88—89, 101,  
wklejka II  
Słojewska-Kołodziej Halina 24—25, 83—84,  
87, 89, 101, wklejka II  
Słomczyński Maciej 31, 217  
Słonimski Antoni 122—123, 128  
Słowacki Juliusz 101, 139, 199  
Smith Robertson 180

- Sofokles 6—8, 19—20, 23, 64—65, 70—71,  
81, 103, 136, 198—204, 206—210,  
213
- Sokorski Włodzimierz 127
- Sokrates 6, 8, 21, 44—54
- Solski Ludwik 199
- Sosień Barbara 170, 173
- Srebrna Gustawa z Wolbergów 116
- Srebrna Małgorzata z d. Anosow 116
- Srebrny Samuel ( Stanisław ) 116
- Srebrny Stefan passim
- Stabryła Stanisław 60, 105
- Stalin Józef Wissarionowicz właśc. Iosif  
Dżugaszwili 114—115
- Stanford William Bedell 33
- Staniewski Włodzimierz 222—223
- Stanisławski Konstantin Siergiejewicz,  
właśc. Konstantin Siergiejewicz Alek-  
siejew 139
- Stanisławski Stanisław 46, 198—199
- Starnawski Jerzy 114, 118, 122, 125—126
- Stankiewicz Lucyna 110
- Steffen Wiktor 60
- Stein Peter 216
- Steiner George 6, 27
- Stefan Jerzy 154
- Stelmachowska Ewa 83
- Stern Anatol 110
- Stodulski Bogusław 156
- Stray Christopher 29
- Strzępka Monika 199
- Stóżyński T. 170
- Suga Tadeusz 32
- Sugiera Małgorzata 134, 201, 219
- Styk Maria Barbara 135
- Sulej Sławomir wklejka III
- Szafiański Andrzej 157
- Szahaj Andrzej 172
- Szaniawski Jerzy 52
- Szarmach Marian 5, 15, 34, 83
- Szarski Henryk 116
- Szastyńska-Siemion Alicja 102, 108—109,  
113
- Szczawiński Józef 87, 91, 97—100, 128
- Szczepańska Sylwia 164
- Szczyszczaj Adam 200, 208
- Szeligowska Stanisława 102
- Szeligowski Tadeusz 20
- Szletyński Henryk 146, 149
- Szmydtowa Zofia 29
- Szpakiewicz Mieczysław 20, 108
- Sztarbowski Paweł 83
- Szujski Józef 26
- Szulc Jan 154, 156
- Szydłowski Roman 159
- Szyfman Arnold 18, 31
- Szymański Alfred 107, wklejka II
- Szymkiewicz Jarosław 92—93, 98
- Ś**
- Ślebarski Andrzej 10
- Śliwa Jerzy 82, 98
- Świętek Krzysztof 164
- Świrszczyńska Anna 7, 21, 153—157,  
160—161, 163—164
- Świontek Sławomir 138
- T**
- Taplin Olivier 30, 35, 37, 60, 73—75
- Tatarkiewicz Anna 202
- Tatarkiewicz Teresa zob. Tatarkiewiczzo-  
wa Teresa
- Tatarkiewicz Władysław 66
- Tatarkiewiczowa Teresa 66
- Terechowicz Dawid 164
- Thomson George 40
- Timoszewicz Jerzy 149
- Tokarska-Bakir Joanna 205
- Tokarczuk Olga 205
- Tomasz z Akwinu św. 61
- Topolska Marlena 163—164
- Torwirt Leonard 128, 154
- Tościa Antoni 199
- Traczewski Cezar Szczęsny 51
- Trojan Piotr wklejka III
- Truskołaska Anna 134—135
- Truskowska Zofia 156
- Trzcionkowski Lech 180
- Tuwan Jerzy 156
- Tyborski Piotr 84

**U**

Udalska Eleonora 139, 143, 214

**V**

Vellacott Philip 33

Vincenz Stanisław 128

Vitez Antoine 7, 193

Voit Mieczysław 122

Vorbrodt Kazimierz 45

**W**

Wachowski Jacek 172

Wagner Władysław 102, 107, 111

Wajda Andrzej 123

Walton J. Michael 6, 28—29

Wańkowska Maria 154

Wardejn Zdzisław 161

Warlikowski Krzysztof 8, 217, 219,  
220—221

Warzecha Magdalena wklejka III

Wątróbska Agata 160—161

Węclewski Zygmunt 26

Weiner Magda 62, 176

Weissówna Zofia 156

West Martin 35

Wielowieyska Helena 95, 100

Wierciński Edmund 7, 120—121, 126, 129,  
143, 147—148, 157

Wiercińska Maria 120, 129—130

Wilamowitz-Moellendorff Ulrich von  
16, 39

Wiles David 219

Wilkowicki Maksymilian 164

Wilski Zbigniew 82, 107

Winnicka Bożena 76, 78—79, 82, 89, 96,  
98, 101, 120

Witkowski Stanisław 36, 60, 62—64

Witos Wincenty 109

Witwicki Władysław 6, 45—52

Wodecki Wiesław 159

Wojtasik Andrzej 73

Wojtyła Karol zob. Jan Paweł II św. 65,  
116, 121—122

Wojtyszko Maciej 31

Wolf Maciej 160

Woodruff Paul 208

Woźnik Władysław 156—158

Woźniak Marta 83, 98

Wójcik Krystyn 82, 92—94

Wroncka M. 187

Wróbel Małgorzata 110

Wróbel Zdzisław 199

Wysińska Elżbieta 127

Wysocka Barbara 7, 198—201, 206

Wypiański Stanisław 9, 77—78, 126—128,  
146, 163

Wyszomirski Jerzy 32

Wyszomirski Sławomir 6, 8, 44

Wyszyński Stefan Kardynał Prymas  
Polski 103, 106, 114—116, 118—119

**X**

Xenakis Iannis 200

**Y**

Yeats William Butler 134

**Z**

Zadara Michał 199—200

Zagórski Wojciech 160

Zajko Vanda 28

Zakrzewska Janina 157

Zaniewicz E. 172

Zawadzka Irena 74

Zawieyski Jerzy 32

Zawistowski Roman 151

Zawistowski Władysław 150

Zdanowska Barbara wklejka II

Zdanowski Edmund wklejka II

Zdrojewski Jan 78, 82, 88—92, wklejka II  
Zelwerowicz Aleksander 45—46, 52,  
199

Zielińska Lidia 205

Zieliński Jan 156

Zieliński Przemysław 154

Zieliński Tadeusz 6, 10, 15, 17, 20—21,  
26, 30, 33—34, 48, 52—53, 60, 65, 80,  
126, 130, 136

Ziomek Jerzy 173

Ż

Żaryn Jan 117

Żegota Cięglewicz Edmund 101, 105,  
122

Żeleński Boy Tadeusz 187

Żeromski Stefan 121

Żmijewska Jadwiga 156

Żurawska Ewa 127

Opracowała *Grażyna Golik-Szarawarska*

## Informacje o autorach

dr Barbara BIBIK — Katedra Filologii Klasycznej Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Fosa Staromiejska 3, 87—100 Toruń

dr Małgorzata BUDZOWSKA — Katedra Filologii Klasycznej Uniwersytet Łódzki, ul. Narutowicza 65, 90—516 Łódź

dr hab. Jadwiga CZERWIŃSKA, prof. KUL JP II — Instytut Filologii Klasycznej Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Al. Raławickie 14, 20—950 Lublin; Katedra Filologii Klasycznej Uniwersytet Łódzki, ul. Narutowicza 65, 90—516 Łódź

dr Lilianna DORAK-WOJAKOWSKA — Instytut Kulturoznawstwa Akademia Ignatianum w Krakowie, ul. M. Kopernika 26, 31—501 Kraków

mgr Magdalena FIGZAŁ — Instytut Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytet Śląski, Plac Sejmu Śląskiego 1, 40—032 Katowice

dr Magdalena GAJOCHA-KULPA — Zespół Szkół Ogólnokształcących, Gimnazjum Nr 4, ul. Towarowa 61, 43—600 Jaworzno

dr hab. Grażyna GOLI-K-SZARAWARSKA — Instytut Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytet Śląski, Plac Sejmu Śląskiego 1, 40—032 Katowice

dr Piotr RUDZKI — Instytut Filologii Polskiej Uniwersytet Wrocławski, plac Biskupa Nankiera 15, 50—996 Wrocław

prof. dr hab. Marian SZARMACH — emerytowany profesor Katedra Filologii Klasycznej Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Fosa Staromiejska 3, 87—100 Toruń

dr hab. Sławomir WYSZOMIRSKI, prof. UMK — Katedra Filologii Klasycznej Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Fosa Staromiejska 3, 87—100 Toruń

## Spis fotografii

1. Okładka — Profesor Stefan Srebrny, 1937 rok, fot. autor nieznany (dar Profesor Zofii Abramowiczówny; zbiory Grażyny Golik-Szarawarskiej);
2. Wklejka — Profesor Stefan Srebrny w 1935 lub 1936 roku. Wilno, fot. autor nieznany (dar Profesor Zofii Abramowiczówny; zbiory Grażyny Golik-Szarawarskiej);
3. Ajschylos *Prometeusz w okowach*, reż. Stanisław Bugajski, Teatr Polski w Bydgoszczy 1961 r., Io: Halina Słowjewska, Prometeusz: Jan Zdrojewski, Chór; fot. Janina Gardzielewska (zbiory Haliny Słowjewskiej-Kołodziej);
4. Ajschylos *Prometeusz w okowach*, reż. Stanisław Bugajski, Teatr Polski w Bydgoszczy, 1961 r., Io: Halina Słowjewska, Prometeusz: Jan Zdrojewski, Chór; fot. Janina Gardzielewska (zbiory Haliny Słowjewskiej-Kołodziej);
5. Ajschylos *Prometeusz w okowach*, reż. Stanisław Bugajski, Teatr Polski w Bydgoszczy, 1961 r., Io: Halina Słowjewska, Prometeusz: Jan Zdrojewski, Chór; fot. Janina Gardzielewska (zbiory Haliny Słowjewskiej-Kołodziej);
6. Ajschylos *Prometeusz w okowach*, reż. Stanisław Bugajski, Teatr Polski w Bydgoszczy, 1961 r., Io: Halina Słowjewska, Chór; fot. Janina Gardzielewska (zbiory Haliny Słowjewskiej-Kołodziej);
7. Sofokles, *Król Edyp*, reż. Mieczysław Szpakiewicz, insc. Stefan Srebrny, Teatr Miejski na Pohulance w Wilnie, 1935 r., Edyp: Alfred Szymański; fot. Edmund i Barbara Zdanowscy (dar Profesor Zofii Abramowiczówny; zbiory Grażyny Golik-Szarawarskiej);
8. *I Ifigenia*, reż. Tomasz Bazan, Teatr Nowy w Łodzi, koprodukcja: Teatr Maat Projekt, Centrum Kultury w Lublinie, 2012 r., Agamemnon: Sławomir Sulej, Ifigenia: Piotr Trojan; fot. Patrycja Płanik (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Nowego w Łodzi);
9. *I Ifigenia*, reż. Tomasz Bazan, Teatr Nowy w Łodzi, koprodukcja: Teatr Maat Projekt, Centrum Kultury w Lublinie, 2012 r., Ifigenia: Piotr Trojan; fot. Patrycja Płanik (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Nowego w Łodzi);
10. *I Ifigenia*, reż. Tomasz Bazan, Teatr Nowy w Łodzi, koprodukcja: Teatr Maat Projekt, Centrum Kultury w Lublinie, 2012 r., Agamemnon: Sławomir Sulej, Klitajmestra: Mirosława Olbińska; fot. Patrycja Płanik (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Nowego w Łodzi);
11. *I Ifigenia*, reż. Tomasz Bazan, Teatr Nowy w Łodzi, koprodukcja: Teatr Maat Projekt, Centrum Kultury w Lublinie, 2012 r., Ifigenia: Piotr Trojan; fot. Patrycja Płanik (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Nowego w Łodzi);
12. *Ifigenia* reż. Antonina Grzegorzewska, Teatr Narodowy w Warszawie, 2008 r., Ifigenia: Anna Gryszkówna; fot. Robert Jaworski (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Narodowego w Warszawie).

- 
13. *Ifigenia*, reż. Antonina Grzegorzewska, Teatr Narodowy w Warszawie, 2008 r., Medea, Przewodniczka Chóru: Ewa Konstanca Bułhak, Chór; fot. Robert Jaworski (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Narodowego w Warszawie);
  14. *Ifigenia*, reż. Antonina Grzegorzewska, Teatr Narodowy w Warszawie, 2008 r., Artemida: Magdalena Warzecha, Agamemnon: Jerzy Radziwiłowicz; fot. Robert Jaworski (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Narodowego w Warszawie);
  15. *Ifigenia*, reż. Antonina Grzegorzewska, Teatr Narodowy w Warszawie, 2008r., Achilles: Marcin Przybylski, Patrokles: Robert Jarociński; fot. Robert Jaworski (zbiory Archiwum Artystycznego Teatru Narodowego w Warszawie).



## Spis treści

Słowo wstępne ( <i>Grażyna Golik-Szarawarska</i> ) . . . . .	5
--	---

### I. Spuścizna naukowa Profesora Stefana Srebrnego i jej recepcja Problematyka, idee, metoda

Marian Szarmach Stefan Srebrny – filolog i człowiek teatru . . . . .	15
Barbara Bibik Profesor Stefan Srebrny jako tłumacz (na przykładzie <i>Oresteji</i> Ajschylosa) . .	26
Sławomir Wyszomirski Okoliczności powstania i ocena przekładu dialogów platońskich pióra Stefana Srebrnego . . . . .	44

### II. Spuścizna artystyczna Profesora Stefana Srebrnego i jej oddziaływanie Przekłady, inscenizacje, krytyka teatralna

Grażyna Golik-Szarawarska Polska prapremiera <i>Prometeusza w okowach</i> Ajschylosa w przekładzie Stefana Srebrnego jako zagadnienie badawcze . . . . .	59
Lilianna Dorak-Wojakowska Inscenizacje misteryjne w krytyce teatralnej Stefana Srebrnego i ich recepcja	132
Magdalena Gajocha-Kulpa O inscenizacjach <i>Orfeusza</i> Anny Świrszczyńskiej . . . . .	153

---

III. Inscenizowanie antyku na polskich scenach  
Tradycja i współczesność

Jadwiga Czerwińska, Małgorzata Budzowska Mit Ifigenii – pomiędzy tekstem a sceną . . . . .	169
Piotr Rudzki Antyk współcześnie czytany: <i>Filoktet</i> Sofoklesa w reżyserii Barbary Wysockiej albo <i>Kryzys</i> . . . . .	198
Magdalena Figzał Chór antyczny oraz jego wcielenia w inscenizacjach współczesnych polskich reżyserów . . . . .	213
Indeks nazwisk (opracowała <i>Grażyna Golik-Szarawarska</i> ) . . . . .	225
Informacje o autorach . . . . .	235
Spis fotografii . . . . .	236

Na okładce zamieszczono:  
Profesor Stefan Srebrny, 1937 rok, fot. autor nieznan  
(dar Profesor Zofii Abramowiczówny; zbiory Grażyny Golik-Szarawarskiej)

Redakcja:  
Małgorzata Milian-Lewicka, Olga Nowak

Projekt okładki:  
Magdalena Starzyk

Redakcja techniczna:  
Małgorzata Pleśniar

Korekta:  
Lidia Szumigała

Łamanie:  
Damian Walasek

Copyright © 2015 by  
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego  
Wszelkie prawa zastrzeżone

**ISSN 0208-6336**  
**ISBN 978-85-8012-394-6**  
(wersja drukowana)  
**ISBN 978-85-8012-395-3**  
(wersja elektroniczna)

Wydawca  
**Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego**  
**ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice**  
[www.wydawnictwo.us.edu.pl](http://www.wydawnictwo.us.edu.pl)  
e-mail: [wydawus@us.edu.pl](mailto:wydawus@us.edu.pl)

---

Wydanie I. Ark. druk. 15,0 + wklejki Ark. wyd. 18,5.  
Papier offset kl. III, 90 g Cena 30 zł (+VAT)

---

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.  
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław